

Cytostatikabehandlade patienter, Tandvårdpatienter, Tandvård

Gäller för: Folktandvården

Faktaägare: Christer Laurizohn, specialisttandläkare, Hallands sjukhus, Varberg

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
2	Behandling.....	2

1 Inledning

Vid cytostatika behandling ökar riskerna för biverkningar från munhålan. Dessa biverkningar kan vara av olika natur men gemensamt för dem alla är att de ökar risken för generella infektioner.

Som exempel på lokala biverkningar kan nämnas:

- Muntorrhet.
- Smakförändringar.
- Beläggningar.
- Blåsor och sår.
- Seg saliv.
- Smärta.

De flesta av dessa biverkningar är kortvariga men kan vara påfrestande under den tid de varar.

Efter avslutad cytostatikabehandling och när grundsjukdomen är under kontroll har patienten goda möjligheter att bli återställd vad beträffar infektionskänslighet och blödningsbenägenhet. Allvarliga sena sidoeffekter av behandlingen ses sällan i munhålan.

När cytostatikabehandling följs av allogen benmärgstransplantation (patienten får benmärg dvs. blodbildande celler från annan givare) kommer patienten under längre tid (månader, år) att stå på immunosupprimerande behandling.

Tandbehandling i efterförloppet är möjlig: Planeras i varje enskilt fall enligt patientens förutsättningar efter konsult med behandlande läkare. Profylax mot karies och infektioner är av största vikt.

2 Behandling

Patienter med hematologiska sjukdomar som behandlas palliativt kan stå på livslång lågdos cytostatikabehandling.

Biverkningar	Förslag till åtgärd
Sköra slemhinnor och muntorrhet	<ul style="list-style-type: none">• Riklig dryck, vatten, vichyvatten ex Ramlösa för munsköljning• Salivstimulerande tabletter• Saliversättningsmedel• Noggrann munhygien• Hjälptill egenvård• Noggrann rengöring och kontroll av proteser.
Smakförändringar	<ul style="list-style-type: none">• Kan förekomma i samband med cytostatikabehandling. Mot detta

	finns ingen bot. Smakförändringarna går vanligen relativt snabbt tillbaka.
Beläggningar	<ul style="list-style-type: none">• Regelbunden professionell rengöring hos tandhygienist.
Blåsor och sår	<ul style="list-style-type: none">• Sår i slemhinnan kan uppstå på grund av dess skörhet. Orsaken kan vara skavande proteser, bitsår, vassa tänder mm. Orsaken ska åtgärdas och vid behov smärtlindring.
Svampinfektion	<ul style="list-style-type: none">• Lokal behandling: Nystatin mixtur. Vid avslutad medicinering rekommenderas munsköljning med Vichyvatten för att förhindra recidiv. Ramlösa är basiskt vilket kan motverka svampinfektion i sköra slemhinnor. Systemiskt verkande antimykotika bör ordinerars av behandlande läkare.
Lokala virusinfektioner Bakterieinfektioner	<ul style="list-style-type: none">• Tag kontakt med behandlande läkare.
Seg saliv	<ul style="list-style-type: none">• Saliven ändras både vad gäller mängd och innehåll i samband med cytostatikabehandling. Efter avslutad behandling normaliseras förhållandet. Vid seg saliv rekommenderas Bisolvon för munsköljning.
Smärta	<ul style="list-style-type: none">• Om det uppstår sår i slemhinnan kan lokal smärtlindring ges i form av t ex Xylocain viskös oral lösning 20 mg/ml Lidocain gurgelvatten 0,5 % eller Lidocainsalva 5% (framförallt mot enstaka sår). Klorhexidin Fresenius Kabi Kutan 1 mg/ml lösning (Isoton Klorhexidinlösning), Klorhexidin Flux eller Paroex 0,12 % rekommenderas som hjälpmedel när patienten p.g.a. smärta inte klarar att sköta sin munhygien.• Lidokain hydroklorid i Oral Cleaner APL 5mg/ml. Sköljning med 5 ml vid behov vid smärta i munslemhinnan inför måltid och tandvård. Nedsväljes ej.• Att suga på en isbit kan ge smärtlindring.

Karies	<ul style="list-style-type: none">• Tandläkar-/tandhygienistkontroll enligt riskbedömning• Sköljning med Dentan 0,2 % 2 ggr dagligen.• Tandborstning med tandkräm med högre fluor-koncentration (Duraphat tandkräm)• Tandkräm utan natriumlaurylsulfat kan vara med skonsam mot sköra slemhinnor <p>Länk till Odontologiskt omhändertagande av hematologiska sjukdomar. Svensk förening för orofacial medicin, 2017-05-10</p> <p>http://www.regionkronoberg.se/contentassets/9f75334d2d8b42079186b2a07b7f7dcf/odontologiskt-omhandertagande-av-hematologiska-sjukdomar.pdf</p>

Vid upptäckt av felaktig information eller länk, vänligen meddela faktaägare